

4.1 Tekst A: Bereesjiet 4:1-5

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 1 En de mens had gemeenschap met Chavah, zijn vrouw. Zij werd zwanger en kreeg een kind: Kajin - Verworvene. Want zij zei: 'Een man heb ik verworven door de Eeuwige'.
- 2 En wederom kreeg zij een kind, zijn broer - Hewel. Hewel werd schaapherder en Kajin landbouwer.
- 3 Na verloop van enige tijd bracht Kajin van de voortbrengselen van de aarde een offer aan de Eeuwige.
- 4 Hewel, ook hij, bracht van de eerstelingen van zijn kleinvee en wel van de vetsten ervan, en de Eeuwige wendde zich tot Hewel en zijn offer.
- 5 Maar naar Kajin en zijn offer wendde Hij zich niet; dit wond Kajin zeer op en hij liet zijn hoofd hangen.

4.2 Herhalen en vertalen

Pasoek 1

יָדַע betekent zowel *hij wist* als *hij kende*

וַיִּתְהַוֶּה staat in de toekomstige tijd. Je kunt dat zien aan het voorvoegsel תִּ. Voor dit werkwoord staat een omkeerwaw: je moet het dus als verleden tijd vertalen.

De הָ en de רַ zijn allebei stamletters. Waarschijnlijk is de laatste stamletter weggefallen, een הָ.

Het woord קָנִיתִי heeft dezelfde stamletters als Kajin (ק.נ.ה.) en het betekent: *ik heb verworven*.

Pasoek 2

וַיִּתְהַוֶּה is toekomstige tijd, 3e persoon vrouwelijk enkelvoud ('zij'). Vanwege de omkeerwaw vertaal je het als verleden tijd.

הֶבְלָה: soms veranderen de klinkers wanneer een woord gevolgd wordt door een pauze (pauzale vorm). Dat kan gebeuren bij het laatste woord van de zin (*sof pasoek*) of bij een *etnachta* zoals hier bij הֶבְלָה.

רֹעֵה צֹאן, *schaapherder* of *geitenhoeder*, is een samenstelling. In het Hebreeuws noem je dit een סְמִיכוּת en in het Latijn een *status constructus*.

De stamletters van עֹבֵד zijn ע.ב.ד. De letterlijke betekenis van עֹבֵד אֲדָמָה is *hij die aarde bewerkt*. Het Nederlandse woord voor dit beroep is *landbouwer* of *boer*.

Pasoek 4

Letterlijk betekent מִחֹלְבֵהֶן: *van hun vetten*. Je zou dus kunnen denken dat Abel de vette delen van de בְּכוֹרֹת offerde. De meeste verklaarders (onder ander Rasji) gaan er van uit dat Abel de vetste van de eerstgeboren dieren offerde: het allerbeste van zijn kudde.

Pasoek 5

De stamletters van וַיִּחַר zijn ו.י.ח.ר.

וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד betekent *Kajin werd heel erg kwaad*

De twee stamletters in וַיִּפְלוּ zijn de פּ en de ל. De eerste stamletter ontbreekt (dat kun je zien aan de דָּגֶשׁ, de stip in de פּ) en het is een נ. De drie stamletters zijn נ.פ.ל.

וַיִּפְלוּ פָנָיו betekent *gezicht*. וַיִּפְלוּ פָנָיו is letterlijk: *zijn gezicht viel*.

פסוק א

en de mens had gemeenschap
met zijn vrouw Chawa
ze werd zwanger
en ze baarde Kajin
ze zei
ik heb een mens verworven
met (hulp van) de Eeuwige

וְהָאָדָם יָדַע (י.ד.ע.)
אֶת-חַוָּה אִשְׁתּוֹ
וַתְהַר (ה.ר.ה.)
וַתֵּלֶד (י.ל.ד.) אֶת-קַיִן
וַתֹּאמֶר
קָנִיתִי (ק.ג.ה.) אִישׁ
אֶת-ה'

פסוק ב

ze ging door
met het baren
van zijn broer, Abel
Abel werd schaapherder
en Kajin werd landbouwer

וַתֵּסֶף (י.ס.ף.)
לֵלֶדֶת (י.ל.ד.)
אֶת-אָחִיו אֶת-הָבֶל
וַיְהִי (ה.י.ה.) -הָבֶל רֹעֵה
וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה

פסוק ג

het was, gebeurde
na verloop van dagen
(dat) Kajin bracht
van de vrucht(en) van de aarde
een offer voor de Eeuwige

וַיְהִי (ה.י.ה.)
מִקֵּץ יָמִים
וַיָּבֵא (ב.ו.א.) קַיִן
מִפְרֵי הָאָדָמָה
מִנְחָה לַה'

פסוק ד

Abel bracht
ook hij
van de eerstgeborenen van zijn kleinvee
van de vetsten van hen
en de Eeuwige sloeg acht op Abel
en op zijn offer

וְהָבֶל הָבִיא (ב.ו.א.)
גַּם-הוּא
מִבְּכֹרֹת צֹאנָו
וּמִחֲלִבְהֵן
וַיִּשַׁע (ש.ע.ה.) ה' אֶל הָבֶל
וְאֶל מִנְחָתוֹ

פסוק ה

maar op Kajin en zijn offer
sloeg Hij geen acht
Kajin werd erg boos
en hij liet zijn hoofd hangen

וְאֶל-קַיִן וְאֶל-מִנְחָתוֹ
לֹא שָׁעָה (ש.ע.ה.)
וַיַּחַר (ח.ר.ה.) לְקַיִן מְאֹד
וַיִּפְּלוּ (ג.פ.ל.) פָּנָיו

4.3 De Tora uitgelegd

blz 8 Adam: uit de aarde

Chawa: leven, levensbron

Kajin: de verworvene

Uitleg naam Kajin: degene die door zijn ouders gemaakt is (in tegenstelling tot Adam en Chawa die door God zijn geschapen).

Uitleg naam Abel: vergankelijkheid. Misschien heet hij zo vanwege zijn korte leven, of slaat zijn naam op de vergankelijkheid van het aardse bestaan (Abel is niet in Gan Eden geboren).

blz 9 Abel zoekt het allerbeste van zijn kudde uit als offer, terwijl Kajin zomaar iets van de grond opraapt. Of: Abel wil God met heel zijn hart bedanken; Kajin ziet het meer als een plicht (ook andere antwoorden zijn mogelijk).

Het offer van Kajin werd waarschijnlijk geweigerd vanwege zijn intentie: hij zocht niet de mooiste vruchten uit maar nam het eerste het beste wat hij zag.

Reactie van Kajin: hij werd woedend.

4.4a Grammatica: het bepaald lidwoord - הַא הַיְדִיעָה

blz 10

1	de hemel
2	de nacht
3	het water
4	de tuin
5	de zevende

2	הַשָּׂדֶה	=	het veld
3	הַמְנֻחָה	=	het geschenk, het offer
4	הַצֹּאן	=	het kleinvee
5	הַדַּעַת	=	de kennis

De letters א ה ח ע ר (de zgn. 'keelletters') kunnen geen שִׁגְיָה krijgen.

blz 11

1	het leven
2	de boom
3	de duisternis
4	het licht
5	het kwaad
6	de berg

blz 9 De שִׁגְיָה wordt bij de letters א ה ע ר gecompenseerd door de klinker onder het lidwoord te verlengen (_ wordt _)

Wanneer de eerste letter van het woord een ח is, gebeurt er verder niets (de klinker onder het lidwoord blijft _ en de ח krijgt geen stip).

4.4b Grammatica: de verleden tijd - עָבַר

blz 13	2	wij zeiden
	3	hij zei
	4	u, jij (m.e.) was
	5	zij zei
	6	ik viel
	7	zij waren
	8	wij waren
	9	jullie (v.m.) vielen
	10	zij zeiden
	11	zij was
	12	u, jij (v.e.) zei
	13	zij vielen
	14	wij waren
	15	ik zei

4.5 Tekst B: Bereesjiet 4:8-12

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 8 Kajin kreeg woorden met zijn broer Hewel en toen ze op het veld waren kwam Kajin in opstand tegen zijn broer Hewel en vermoordde hem.
- 9 Toen zei de Eeuwige tegen Kajin: 'waar is je broer Hewel?' , waarop hij zei: 'Ik weet het niet, moet ik soms op mijn broer passen?'
- 10 En Hij zei: 'Wat heb je gedaan? De stem van het bloed van je broer schreit tot Mij vanuit de aarde.
- 11 En nu! Vervloekt ben je; weg van de aardbodem die zijn mond geopend heeft om het bloed van je broer op te nemen uit jouw hand!
- 12 Wanneer je de aardbodem zult bewerken, zal ze je niet meer haar kracht geven; zwerfend en dwalend zul je op aarde zijn'.

4.6 Herhalen en vertalen

Pasoek 8

וַיָּבֹרַח קַיִן

1= omkeerwaw, draait de tijd om van toekomstige naar verleden tijd

2= voorvoegsel toekomstige tijd, 3e persoon mannelijk enkelvoud (hij)

3 = twee stamletters: ק and מ. De woordstam is קוּמ.

הוּא = hij. וַיָּבֹרַח קַיִן betekent: en hij doodde (vermoordde), hem.

Pasoek 9

Je kunt zien dat de ה van הַשְּׂמֵרָה geen lidwoord (הַא הַיְדִיעָה) is omdat:

1. De klinker onder de ה is .

2. Er geen stip in de ש staat.

De stamletters van שְׂמֵרָה zijn ש.מ.ר.

Het is de tegenwoordige tijd, mannelijk enkelvoud.

Het choemasj van Dasberg vertaalt het met: 'moet ik soms op mijn broer passen?'

Pasoek 10

דְּמֵי אָחִיךָ = *het bloed* (eigenlijk: de bloeden) *van je broer*. Het is een samenstelling.
צַעֲקִים is tegenwoordige tijd, mannelijk meervoud. Betekenis: *schreeuwen*

Pasoek 11

אַתָּה = *jij, u*

מִן הָאָרֶץ betekent letterlijk *van of uit de aarde*

הִיְתָה is verleden tijd, 3e persoon vrouwelijk enkelvoud van **ה.י.ה.**: *zij was*

פָּצְתָה is verleden tijd, 3e persoon vrouwelijk enkelvoud van **פ.צ.ה.**: *zij opende*

פִּיהָ = *haar mond*

Pasoek 12

De stamletters van תַּעֲבֹד zijn **ע.ב.ד.**. Het is de toekomstige tijd: *jij zult bewerken*

De stamletters van תִּסֵּף zijn **י.ס.ף.** en het is de toekomstige tijd. De stam betekent:

toevoegen, doorgaan. תִּסֵּף = *zij zal doorgaan*

Het voorvoegsel **ת** wordt in de toekomstige tijd zowel voor de derde persoon vrouwelijk enkelvoud (zij) als voor de tweede persoon mannelijk enkelvoud (jij) gebruikt.

פְּסוּק ח

Kajin zei	וַיֹּאמֶר קַיִן
tegen zijn broer Abel	אֶל-הָבֶל אָחִיו
en het was	וַיְהִי (ה.י.ה.)
toen zij in het veld waren	בְּהִיּוֹתָם (ה.י.ה.) בְּשָׂדֵה
kwam Kajin in opstand	וַיָּקָם (ק.ו.ם.) קַיִן
tegen Abel zijn broer	אֶל-הָבֶל אָחִיו
en hij vermoordde hem	וַיַּהַרְגֵהוּ (ה.ר.ג.)

פְּסוּק ט

de Eeuwige zei tegen Kajin	וַיֹּאמֶר ה' אֶל-קַיִן
waar is Abel, je broer?	אֵי הָבֶל אָחִיךָ
hij zei: dat weet (wist) ik niet	וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי (י.ד.ע.)
ben ik soms degene die op mijn broer moet passen?	הֲשֹׁמֵר (ש.מ.ר.) אָחִי אֲנֹכִי

פְּסוּק י

Hij zei:	וַיֹּאמֶר
wat heb je gedaan?	מָה עָשִׂיתָ (ע.ש.ה.)
de stem van het bloed van je broer	קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ
schreeuwt tot mij	צַעֲקִים (צ.ע.ק.) אֵלַי
uit de aarde	מִן-הָאָרֶץ

en nu	וְעַתָּה
vervloekt ben je	אָרוּר (א.ר.ר.) אַתָּה
weg van de aardbodem	מִן־הָאָדָמָה
die haar mond geopend heeft	אֲשֶׁר פָּצְתָהּ (פ.צ.ה.) אֶת־פִּיהָ
om te nemen het bloed van je broer	לְקַחַת (ל.ק.ח.) אֶת־דָּמִי
uit je hand	מִיָּדְךָ

wanneer je zult bewerken	כִּי תַעֲבֹד
de aarde	אֶת־הָאָדָמָה
zal ze niet langer doorgaan	לֹא תִסָּף (י.ס.ף.)
haar kracht aan jou te geven	תַּת כֹּחָהּ לָךְ
zwervend	נָע (נ.ו.ע.)
en dwalend	וְנָד (נ.ו.ד.)
zul je zijn op (de) aarde	תִּהְיֶה בָאָרֶץ

4.7 De Tora uitgelegd: tekst B

blz 21 לֹא יָדַעְתִּי הִשְׁמִיר אָחִי אֲנֹכִי - hoe kan ik dat nou weten, moet ik soms op mijn broer passen? (of soortgelijke vertaling).

Bewaker: God. Dief: Kajin

blz 22 1 God heeft de mens een יִצָּר הָרַע gegeven, Kajin kan er dus niks aan doen

3 God had het offer van Kajin niet mogen weigeren.

ook goed: God had als Schepper van de wereld beter op moeten letten

Ontbrekende informatie: Waar ging de ruzie tussen Kajin en Abel over?

blz 23 Antwoord 1: politiek - van wie is een stuk land etc

Antwoord 2: religie (of ideologie) - op wiens grondgebied ligt de heiligste plaats?

Antwoord 3 jaloezie op het bezit van een ander.

Het offer van Abel valt onder de categorie מִהַדְרִין מִהַמְּהִדְרִין: het vergroten van de mitswa. Abel offerde niet zomaar een dier: hij zocht de allerbeste en gezondste schapen van zijn kudde uit.

blz 24 Door één mens te redden red je daarmee ook al zijn nakomelingen.

- 1 Kajin moet voortaan veel moeite doen om voedsel te vinden, daarom zwerft en doolt hij over de aarde op zoek naar eten.
- 2 Hij moest niet alleen veel moeite doen om voedsel te vinden, maar kreeg daarnaast geen toestemming om lange tijd op dezelfde plaats te blijven.
- 3 Hij moest veel moeite doen om voedsel te vinden en bovendien had hij zo'n last van zijn geweten dat hij nergens rust kon vinden.

4.8 Herhaling grammatica

blz 25

1	mijn broer	אָחִי	פְּסוּק ט
2	jouw broer	אָחִיךָ	פְּסוּק ט, י, יא
3	zijn broer	אָחָיו	פְּסוּק ב, ח
4	haar kracht	כֹּחָהּ	פְּסוּק יב
5	zijn vrouw	אִשְׁתּוֹ	פְּסוּק א
6	zijn gezicht	פָּנָיו	פְּסוּק ה
7	haar mond	פִּיהָ	פְּסוּק יא
8	zijn kleinvee	צֹאנוֹ	פְּסוּק ד
9	jouw hand	יָדְךָ	פְּסוּק יא
10	zijn offer	מִנְחָתוֹ	פְּסוּק ד

1	הַקוֹל	de stem
2	הַשָּׂדֶה	het veld
3	הַדָּם	het bloed
4	הַפֶּה	de mond
5	הָאָדָמָה	de aarde, de grond
6	הַכֹּחַ	de kracht
7	הָאָרֶץ	de aarde, het land
8	הַיָּד	de hand

4.9 Offers

blz 27 De stamletters van קָרְבָּן zijn ק.ר.ב.

Offers werden gebracht als dank, uit vreugde en om berouw te tonen.

Omdat dit alleen kan in het beet mikdasj door kohaniem, na de verwoesting van de tempel worden er geen offers meer gebracht.

In plaats daarvan zeggen we de drie dagelijkse gebeden.